

Terveydenhuoltopalvelut tarjottava tasavertaisesti myös turvapaikanhakijalapsille

Vuonna 2015 Suomeen saapui 32 456 turvapaikanhakijaa. Heistä 7 534 eli lähes joka neljäs oli alle 18-vuotias. Tämän vuoden aikana maahan tulleista turvapaikanhakijoista on lasten osuus vastaava. Määrä on huomattavasti suurempi kuin julkisesta keskustelusta voisi ymmärtää. Alaikäiset turvapaikanhakijat ovat oikeutettuja terveydenhuollon palveluihin samoin perustein kuin kantaväestö (vastaanottolaki 26 § 2). Tämä tarkoittaa lasten oikeutta päästä mm. lastenneuvolaan, kouluterveydenhuoltoon sekä suun terveydenhuoltoon. Etenkin ennaltaehkäisevä terveydenhuolto on tärkeä turvapaikanhakijalapsille ja heidän vanhemmilleen. Lisäksi neuvolan ja kouluterveydenhuollon toteuttama lapsen hyvinvoinnin kokonaisarviointi on kriittisen tärkeää, sillä turvapaikanhakijalasten joukossa mm. psyykinen oireilu on tavallista.

Suuressa osassa maata turvapaikanhakijalapsen saavat heille kuuluvat palvelut ongelmitta. Alaikäiset turvapaikanhakijat käyvät samassa lastenneuvolassa kuin ikätoverinsa, koulupäivän yhteydessä samalla koululääkärillä ja kouluterveydenhoitajalla kuin luokkakaverinsa ja heidän vanhemmilleen tarjotaan tukea samoin perustein kuin kantaväestöön kuuluvien lasten vanhemmille. Usein tätä tukea tarvitaan paljon, mutta perheelle jo ennen oleskeluluvan saamista annettu tuki turvaa lapsen ja nuoren myöhempää kehitystä ja kasvu. Eri puolille Suomea sijoitetut alaikäiset turvapaikanhakijat ovat kuitenkin terveystalouden osalta hyvin epätasa-arvoisessa asemassa. Monessa kunnassa tarjotaan lastenneuvolapalveluista vain pieniä siruja: tyyppiesimerkkinä kunnat, jotka tarjoavat lastenneuvolapalveluja vain alle vuoden ikäisille turvapaikanhakijalapsille – tai ainoastaan Suomessa syntyneille turvapaikanhakijoille. Palvelujen kieltäminen resurssien puutteeseen viitaten ei ole perusteltua kunnan kannalta, sillä Maahanmuuttovirasto korvaa turvapaikanhakijalapsille tarjotun terveydenhuollon kokonaan. Palvelujen epäämisen takana on Sosiaali- ja terveysministeriön laintulkinnasta (STM) poikkeava linjaus, jonka perusajatuksena on, että lastenneuvolakäynnit voidaan toteuttaa yksityisellä sektorilla.

Oleellisempaa kuin lakitulkinta on kuitenkin se, että lastenneuvolajärjestelmä on Suomessa julkisen sektorin erityisvahvuus. Nimenomaan ennaltaehkäisevänä ja varhaisen puuttumisen järjestelmänä se palvelee parhaiten etenkin perheitä, joiden voimavarat ovat rajalliset. Julkinen lastenneuvola kaikkine taustarakenteineen on oikea paikka kaikille pienille turvapaikanhakijoille sekä heidän perheilleen. Yksityistä lastenneuvolatoimintaa on tarjolla vain suurimmissa kaupungeissa, ja muissa kunnissa lapset jäävät käytännössä ilman neuvolapalveluja, jos kunta kieltäytyy niitä tarjoamasta.

Kouluterveydenhuollon toteutuksessa lakia ei edes voi tulkita monin tavoin. Kouluikäisen turvapaikanhakijan tulee voida kulkea yhtä matkaa koululääkärin vastaanotolle luokkatoveriensa kanssa. Sekä Kuntaliitto että STM ovat linjanneet tästä yksiselitteisesti. Tämänhetkessä poliittisessa ilmastossa maahanmuuttopolitiikka ja terveystalouden sekoittuvat keskenään, myös lasten terveydenhuollosta päättävillä tahoilla. On kestävämpiä

ajatella, että maassamme on lapsiväestö, jolla on oikeus terveydenhuoltoon, mutta jolle sitä ei kuitenkaan tarjota. Koska suuri osa turvapaikanhakijalapsista myös saa turvapaikan Suomesta, on odotettavissa, että hoitamattomat ongelmat ovat joka tapauksessa edessä myöhemmin – eikä välttämättä yhtä helposti hoidettavina. Eikä mikään tue kotoutumista yhtä hyvin kuin lasten tasavertainen kohtelu.

Lapset ovat maassamme eriarvoisessa asemassa terveydenhuollon osalta. Turvapaikanhakijalasten osalta tämä perustuu vain tahtoon – tai sen puuttumiseen. Suomen Lastenlääkäriyhdistyksen kanta on, että jokaisen kunnan tulee varmistaa turvapaikanhakijalasten terveydenhuollon täysimääräinen toteutuminen ja tarjota palvelut erottelematta lapsia alkuperänsä tai asemansa perusteella. Tämä olisi lainsäädännön mukaista ja eettisesti oikein. Asiassa ei ole kyse maahanmuuttopolitiikasta tai mielipiteistä, vaan lasten oikeuksista – nämä lapset eivät ole itse voineet vaikuttaa kohtaloonsa eivätkä valita Suomeen tuloa.

Suomen Lastenlääkäriyhdistys ry

Raimo Voutilainen	Panu Kiviranta
Puheenjohtaja	Sihteeri
Professori, lastentautien erikoislääkäri	LT, lastentautien erikoislääkäri

Suomen Lastenlääkäriyhdistys on yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka jäsenistöön kuuluu yli 1000 lasten terveydenhuollon asiantuntijaa, enemmistö lastentautien erikoislääkäreitä. Kyseisen kirjoituksen voi vapaasti julkaista mielipidekirjoituksena. Toivoessanne asiasta lisätietoja esimerkiksi haastattelua perusteellisempaa julkaisua varten, lisätietoja antaa lastentautien erikoislääkäri, LT Otto Helve (otto.helve@helsinki.fi).

Jakelu:

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan jäsenet
Eduskuntapuolueiden puheenjohtajat
Eduskuntaryhmien puheenjohtajat
Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Sosiaali- ja terveysministeriö, kansliapäällikkö Päivi Sillanaukee
Suomen Kuntaliitto
Helsingin kaupunki, sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta, virastopäällikkö Juha Jolkkonen
Helsingin kaupunki, sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan puheenjohtaja Maija Anttila
Helsingin kaupunki, apulaiskaupunginjohtaja Pia Panhelainen
Utismediat:
YLE, MTV, STT, Aamulehti, Aamuposti, Hämeen Sanomat, Hangötidningen, Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Iisalmen Sanomat, Ilkka, Iltalehti, Iltasanomat, Kaleva, Kauppalehti, Keski-Uusimaa, Keskipohjanmaa, Keskisuomalainen, Länsi-Uusimaa, Lapin Kansan, Loviisan Sanomat, Österbottens tidningen, Östnyland, Pohjalainen, Pohjolan Sanomat, Satakunnan Kansan, Savon Sanomat, Syd-Österbotten, Turun Sanomat, Uusimaa, Vasabladet, Västra Nyland, Warkauden lehti